

WYTYCZNE DOTYCZĄCE ERYTREI

Kwiecień 2026 r.

Podstawowe informacje

1. Niniejsze wytyczne zastępują opublikowany przez UNHCR w kwietniu 2011 r. dokument „Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Eritrea” [Wytyczne dotyczące kwalifikowalności odnośnie do oceny zapotrzebowania na ochronę międzynarodową osób ubiegających się o ochronę międzynarodową pochodzących z Erytrei]¹.
2. Od momentu odzyskania niepodległości w 1993 r. rządy w Erytrei sprawuje Ludowy Front na rzecz Demokracji i Sprawiedliwości (PFDJ), na czele którego stoi prezydent Isaias Afwerki, pełniący jednocześnie funkcję głowy państwa i szefa rządu². Od 1993 r. w kraju nie przeprowadzono żadnych wyborów³.
3. W 2002 r. orzeczenie arbitrażowe Komisji granicznej Erytrei i Etiopii dotyczące wytyczenia i demarkacji granicy między tymi krajami nie zostało w pełni wdrożone⁴. Doprowadziło to do impasu, który Erytrea określa mianem sytuacji „ani wojny, ani pokoju”⁵. W związku z tym rząd Erytrei przyjął strategię skoncentrowaną na bezpieczeństwie narodowym i samowystarczalności, w ramach której skonsolidował władzę w rękach organów wykonawczych, zawiesił obowiązywanie konstytucji, ograniczył swobody obywatelskie, zawiesił działalność Zgromadzenia Narodowego, wydłużył czas trwania służby wojskowej, odroczył procesy wyborcze oraz pozbawił wolności osoby oskarżone o zdradę bez prawa do obrony na drodze sądowej⁶. Choć w 2018 r. stosunki z Etiopią uległy poprawie⁷, w ostatnim czasie pojawiły się obawy dotyczące ponownego wzrostu napięć między oboma państwami⁸.
4. Zgodnie z doniesieniami Erytrea nadal nakłada ograniczenia na korzystanie z podstawowych praw człowieka, w tym prawa do wolności opinii, wyznania i wypowiedzi⁹, przy czym szczególne obawy budzą naruszenia praw człowieka w kontekście erytrejskiej służby wojskowej¹⁰. W maju 2025 r. specjalny sprawozdawca ds. sytuacji praw człowieka w Erytrei stwierdził: „Erytrea nie stworzyła jeszcze wiarygodnych i skutecznych mechanizmów pozwalających na zwalczanie powszechnej bezkarności oraz zapewnienie ofiarom zadośćuczynienia. To uporczywe zaniechanie w zakresie pociągania sprawców do odpowiedzialności nie tylko podważa zasady praworządności, ale również stanowi sygnał przyzwolenia na naruszenia praw człowieka, co ośmiela oprawców i utrzuca cykle przemocy”¹¹.

¹ Biuro UNHCR, *Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Eritrea* [Wytyczne dotyczące kwalifikowalności odnośnie do oceny zapotrzebowania na ochronę międzynarodową osób ubiegających się o ochronę międzynarodową pochodzących z Erytrei], 20 kwietnia 2011 r., www.refworld.org/policy/countrypos/unhcr/2011/en/79008. Wytyczne z 2011 r. zastąpiły wcześniejszą wersję tego dokumentu, opublikowaną po raz pierwszy w 2009 r. Biuro UNHCR, *UNHCR Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Eritrea* [Wytyczne dotyczące kwalifikowalności odnośnie do oceny zapotrzebowania na ochronę międzynarodową osób ubiegających się o ochronę międzynarodową pochodzących z Erytrei], kwiecień 2009 r., www.refworld.org/policy/countrypos/unhcr/2009/en/66801.

² Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 7 maja 2024 r., A/HRC/56/24, www.ecoi.net/en/file/local/2110397/g2407300.pdf, pkt 35. Zob. również Freedom House, *Freedom in the World 2025 - Eritrea* [„Wolność na świecie w 2025 r.: Erytrea”], 2025, www.ecoi.net/en/document/2129039.html.

³ Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 35.

⁴ Stały Trybunał Arbitrażowy, *Komisja graniczna Erytrei i Etiopii*, <https://pca-cpa.org/en/cases/99/>, dostęp: 24 lutego 2026 r.; ONZ, *Recueil des sentences arbitrales, Delimitation of the Border (Eritrea-Ethiopia): Demarcation of the Eritrea/Ethiopia Boundary Directions* [Wytyczenie granicy (Erytrea–Etiopia): demarkacja granicy między Erytreą a Etiopią – wytyczne], 8 lipca 2002 r., TOM XXV, https://legal.un.org/riaa/cases/vol_XXV/207-215.pdf, s. 207–215.

⁵ Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Report of the Detailed Findings of the Commission of Inquiry on Human Rights in Eritrea* [Raport zawierający szczegółowe ustalenia Komisji Śledczej ds. Praw Człowieka w Erytrei], 5 czerwca 2015 r., A/HRC/29/CRP.1, www.refworld.org/reference/countryrep/unhcr/2015/en/105184, pkt 121, 164–166.

⁶ Międzynarodowa Grupa Kryzysowa (ICG), *Eritrea: Scenarios for Future Transition* [„Erytrea: scenariusze przyszłej transformacji”], 28 marca 2013 r., www.ecoi.net/en/file/local/1204499/1226_1365071032_200-eritrea-scenarios-for-future-transition.pdf, s. 13–16. W 2013 r. rząd Erytrei zrzucił winę na „ciągłą okupację suwerennych terytoriów erytrejskich przez Etiopię” za „wydłużenie służby wojskowej oraz inne uciążliwe obciążenia dla kraju i jego obywateli”, w tym „wydatki na obronę, a także niepożądane opóźnienia w procesie konstytucyjnym”. Zgromadzenie Ogólne ONZ, *National Agreement Submitted in Accordance with Paragraph 5 of the Annex to Human Rights Council Resolution 16/21: Eritrea* [Sprawozdanie krajowe przedłożone zgodnie z pkt 5 załącznika do rezolucji Rady Praw Człowieka 16/21: Erytrea], 8 listopada 2013 r., A/HRC/WG.8/18/ER/1, https://upr-info.org/sites/default/files/documents/2014-03/a_hrc_wg.8_18_en_1_e.pdf, pkt 91.

⁷ Al Jazeera, *Ethiopia, Eritrea Sign Peace Deal at Saudi Arabia Summit* [Etiopia i Erytrea podpisują porozumienie pokojowe na szczycie w Arabii Saudyjskiej], 17 września 2018 r.; www.dw.com/en/ethiopia-eritrea-officially-end-war/a-44585296; Deutsche Welle, *Ethiopia, Eritrea Officially End War* [Etiopia i Erytrea oficjalnie kończą wojnę], 9 lipca 2018 r., www.dw.com/en/ethiopia-eritrea-officially-end-war/a-44585296.

⁸ Międzynarodowa Grupa Kryzysowa (ICG), *Ethiopia, Eritrea and Tigray: A Powder Keg in the Horn of Africa* [Etiopia, Erytrea i Tigrzaj: beczka prochu w Rogu Afryki], 18 lutego 2026 r., www.crisisgroup.org/briefing/africa/ethiopia-eritrea-b210-ethiopia-eritrea-and-tigray-powder-keg-horn-of-africa; Sekretarz Generalny ONZ, *Statement Attributable to the Spokesperson for the Secretary-General - on the 25th Anniversary of the Algiers Agreement* [Oświadczenie rzecznika Sekretarza Generalnego w 25. rocznicę podpisania porozumienia z Algieru], 12 grudnia 2025 r., www.un.org/sg/en/content/sg/2025-12-12/bbc-eritrea-quits-regional-bloc-as-tensions-rise-with-ethiopia [Erytrea opuszcza blok regionalny w miarę wzrostu napięć z Etiopią], 12 grudnia 2025 r., www.bbc.com/news/articles/cly555k8de3o.

⁹ Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 53–61, 62–67; Human Rights Watch, *World Report 2025 - Eritrea* [Raport światowy z 2025 r.: Erytrea], 16 stycznia 2025 r., www.ecoi.net/en/document/2120042.html.

¹⁰ Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 24–33.

¹¹ Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 43.

5. W niedawnych doniesieniach zwrócono uwagę na przypadki arbitralnych zatrzymań i wymuszonych zaginięć¹², problemy z praworządnością i wymiarem sprawiedliwości¹³, a także na inwigilację ludności stanowiącą naruszenie prawa do prywatności¹⁴. Ponadto pojawiają się zarzuty dotyczące wykorzystywania dzieci jako żołnierzy¹⁵, doniesienia o ograniczaniu prawa obywateli do wolnej przestrzeni obywatelskiej i demokratycznej oraz ich udziału w życiu politycznym¹⁶, wprowadzaniu restrykcji dotyczących prawa do opuszczania własnego kraju i powrotu do niego¹⁷, ograniczaniu działalności krajowych i międzynarodowych organizacji praw człowieka¹⁸, a także kryminalizacji dobrowolnych kontaktów seksualnych między dorosłymi osobami tej samej płci¹⁹ oraz powszechności zjawiska pracy dzieci²⁰.

Uchodźcy

6. Według danych z grudnia 2025 r. Biuro UNHCR miało informacje o ponad 679 000 uchodźców i osób z Erytrei ubiegających się o ochronę międzynarodową na całym świecie, przy czym do głównych państw przyjmujących należały Etiopia, Sudan, Niemcy, Uganda, Egipt i Szwajcaria²¹.

Sytuacja humanitarna oraz wyzwania dla rozwoju społecznego

7. W ramach projektu ACAPS zauważono, że „[r]ząd Erytrei w znacznym stopniu ogranicza dostęp organizacji humanitarnych, co skutkuje ograniczoną wiedzą na temat potrzeb humanitarnych w tym kraju”²². Erytrea stoi w obliczu poważnych wyzwań gospodarczych. Erytrea, zajmująca 178. miejsce wśród 193 krajów w rankingu wskaźnika rozwoju społecznego w ramach Programu Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju odnotowała w 2023 r. produkt krajowy brutto (PKB) na mieszkańca szacowany na 656 USD²³, a średnia długość życia w tym kraju wynosi 69 lat²⁴. Realny wzrost PKB oszacowano na 2,9% w 2023 r. (najnowsze publicznie dostępne dane²⁵. Erytrea jest niezwykle podatna na zmiany klimatyczne i wykazuje „ograniczone zdolności przystosowania wynikające z niedostatecznej struktury zarządzania i nieodpowiedniej infrastruktury”²⁶. Około 70 procent Erytrejczyków

¹² Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 37–42. Human Rights Watch, *World Report 2025: Eritrea* [Raport światowy z 2025 r.: Erytrea], 16 stycznia 2025 r., www.ecoi.net/en/document/2120042.html.

¹³ Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 43–49; Defend Defenders, *Submission to the UN Human Rights Council's Universal Periodic Review (UPR) 46th Session of the UPR Working Group* [Sprawozdanie przedłożone w ramach powszechnego okresowego przeglądu praw człowieka przeprowadzonego przez Radę Praw Człowieka ONZ, 46. sesja Grupy Roboczej UPR], 11 października 2023 r., <https://defenddefenders.org/wp-content/uploads/2023/10/Eritrea-UPR.pdf>, s. 3–6.

¹⁴ Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 28, 66, 68 i 70.

¹⁵ Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 9 maja 2023 r., A/HRC/53/20, www.ecoi.net/en/file/local/2093254/G2309208.pdf, pkt 32–33, 37. Zgodnie z raportem specjalnego sprawozdawcy ds. sytuacji w zakresie praw człowieka w Erytrei z maja 2022 r. niektórzy świadkowie zgłaszali przypadki przymusowego poboru do wojska dzieci w wieku zaledwie 14 lat. Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 6 maja 2022 r., A/HRC/50/20, www.ecoi.net/en/file/local/2074150/G2233687.pdf, pkt 27.

¹⁶ W maju 2025 r. specjalny sprawozdawca ds. sytuacji w zakresie praw człowieka w Erytrei zauważył, że „[p]rzestrzeń obywatelska pozostaje całkowicie zamknięta”. Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 62.

¹⁷ „Prawo do opuszczenia własnego kraju i powrotu do niego nadal podlega daleko idącym ograniczeniom. Od obywateli Erytrei nadal wymaga się uzyskania wizy wyjazdowej, aby mogli wyjechać z kraju. Zdecydowana większość Erytrejczyków nie ma możliwości otrzymania wizy wyjazdowej, ponieważ wymaga to odpowiedniego uzasadnienia celu podróży. Decyzje o wydaniu wizy są często uzależnione od osobistych powiązań, a wizy rutynowo odmawia się osobom w wieku pobożym, co w praktyce w ostatnich latach obejmuje osoby w wieku od 15 do 70 lat. Większość mieszkańców Erytrei nie posiada paszportu, a jego wydanie również wymaga zatwierdzenia przez odpowiednie organy państwowe”. Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 9 maja 2023 r., A/HRC/53/20, www.ecoi.net/en/file/local/2093254/G2309208.pdf, pkt 64.

¹⁸ Zgodnie z przepisami prawa „działalność każdej organizacji pozarządowej musi ograniczać się do prac związanych z udzielaniem pomocy lub odbudową”. Erytrea, rozporządzenie nr 145/2005 z 2005 r., *Non-governmental Organization Administration Proclamation* [Rozporządzenie w sprawie administracji organizacjami pozarządowymi], 11 maja 2005 r., www.refworld.org/legal/legislation/natlegbod/2005/en/95934, art. 7 ust. 1. Zob. również Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 67.

¹⁹ „Osoba, która podejmuje z osobą tej samej płci czyn odpowiadający aktowi seksualnemu lub jakikolwiek inny nieobydajny akt seksualny, jest winna zachowania homoseksualnego, stanowiącego poważne przestępstwo kategorii 7, zagrożone karą bezwzględnego pozbawienia wolności od 5 do 7 lat”. Erytrea, Kodeks karny, 15 maja 2015 r., www.refworld.org/legal/legislation/natlegbod/2015/en/106143, art. 310 ust. 1. Zob. również Międzynarodowe Stowarzyszenie Lesbijek, Gejów, Osób Biseksualnych, Transseksualnych i Interseksualnych (ILGA), *Our Identities Under Arrest* [Nasza tożsamość w areszcie], listopad 2023 r., <https://ilga.org/resources/our-identities-under-arrest-2023/>, s. 68.

²⁰ Departament Pracy USA, *2024 Findings on the Worst Forms of Child Labor: Eritrea* [Ustalenia dotyczące najgorszych form pracy dzieci z 2024 r.: Erytrea], wrzesień 2025 r., www.ecoi.net/en/file/local/2131722/Eritrea.pdf.

²¹ Biuro UNHCR, *Refugee Data Finder* [Wyszukiwarka danych o uchodźcach], www.unhcr.org/refugee-statistics, dostęp: 24 lutego 2026 r.

²² ACAPS, *Country Analysis: Eritrea* [Analiza krajowa: Erytrea], www.acaps.org/en/countries/eritrea, dostęp: 24 lutego 2026 r.

²³ Departament Statystyki ONZ, *Eritrea: Per Capita GDP at Current Prices – US Dollars* [Erytrea: PKB na mieszkańca w cenach bieżących – dolary amerykańskie], ostatnia aktualizacja: 26 marca 2025 r., <http://bit.ly/4pcyAFW>, dostęp: 24 lutego 2026 r.

²⁴ Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP), *Human Development Insights* [Wskaźniki rozwoju społecznego], <https://hdr.undp.org/data-center/country-insights#ranks>, dostęp: 24 lutego 2026 r.; Bank Światowy, *Eritrea* [Erytrea], <https://data360.worldbank.org/en/economy/ERI>, dostęp: 24 lutego 2026 r.; Visual Capitalist, *Ranked: The 25 Poorest Countries by GDP per Capita* [Ranking: 25 najbiedniejszych krajów według PKB na mieszkańca], 29 marca 2023 r., www.visualcapitalist.com/worlds-poorest-countries-2023-gdp-per-capita/.

²⁵ Grupa Afrykańskiego Banku Rozwoju, *Eritrea Economic Outlook* [Perspektywy gospodarcze Erytrei], www.afdb.org/en/countries/east-africa/eritrea-economic-outlook, dostęp: 24 lutego 2026 r.

²⁶ Uniwersytet Kalifornijski w Berkeley, *Climate Crisis, Displacement, and the Right to Stay* [Kryzys klimatyczny, przesiedlenia i prawo do pozostania na miejscu], 2023 r., <https://belonging.berkeley.edu/climatedisplacement/case-studies/eritrea>. Erytrea zajęła 185. miejsce na 187 państw w krajowym wskaźniku ND-GAIN (Notre Dame Global Adaptation Initiative) (wyniki za 2023 r.), <https://gain.nd.edu/our-work/country-index/rankings/>, dostęp: 24 lutego 2026 r.

zamieszkuje tereny wiejskie i utrzymuje się z rolnictwa na własne potrzeby.²⁷ Brak bezpieczeństwa żywnościowego oraz utrudniony dostęp do czystej wody, urządzeń sanitarnych i opieki zdrowotnej stanowią ogromne wyzwanie.²⁸ W 2022 r. Erytrea podpisała z Organizacją Narodów Zjednoczonych pięcioletnie Ramy Współpracy na rzecz Zrównoważonego Rozwoju.²⁹

Potrzeby w zakresie ochrony międzynarodowej

8. UNHCR w dalszym ciągu apeluje do wszystkich państw, aby umożliwiły cywilom uciekającym z Erytrei dostęp do swojego terytorium, zagwarantowały prawo do ubiegania się o ochronę międzynarodową oraz zapewniły w każdym przypadku pełne poszanowanie zasady *non-refoulement*. UNHCR wzywa państwa do rejestrowania wszystkich osób przybywających w poszukiwaniu ochrony międzynarodowej i do wydawania każdej z nich stosownego potwierdzenia rejestracji.
9. Wszystkie wnioski obywateli Erytrei ubiegających się o ochronę międzynarodową należy rozpatrywać w ramach sprawiedliwych i skutecznych procedur, zgodnie z międzynarodowym i regionalnym prawem uchodźczym oraz innymi właściwymi normami prawnymi. W krajach, do których osoby z Erytrei ubiegające się o ochronę międzynarodową przybywają w dużej liczbie, a charakter ich wniosków wpisuje się w zauważalny i zbliżony schemat, oraz w których stwierdzenie statusu uchodźcy przekracza możliwości lokalnych instytucji, UNHCR zachęca do przyjęcia zasady *prima facie* przy rozpatrywaniu wniosków.

Konkretne grupy docelowe wymagające ochrony międzynarodowej

10. Na podstawie dostępnych informacji o sytuacji w zakresie praw człowieka w Erytrei, w tym relacji przekazywanych Biuru UNHCR przez Erytrejczyków przebywających za granicą w ramach działań monitorujących UNHCR, można stwierdzić, że wielu obywateli Erytrei będzie potrzebowało ochrony międzynarodowej. Jak opisano poniżej, istnieją poważne ograniczenia w zakresie gromadzenia informacji w Erytrei, co utrudnia uzyskanie pełnego obrazu sytuacji i traktowania różnych grup Erytrejczyków w poszczególnych częściach kraju. Niemniej jednak UNHCR dostrzega szczególne potrzeby w zakresie ochrony międzynarodowej w odniesieniu do osób należących do poniższych grup ryzyka:
 - a. **Członkowie ugrupowań opozycyjnych oraz krytycy rządu, w tym dziennikarze i pracownicy mediów:** według specjalnego sprawozdawcy ds. sytuacji praw człowieka w Erytrei partia rządząca jest jedyną legalnie działającą partią, a „przestrzeń obywatelska pozostaje całkowicie zamknięta, co przejawia się dławieniem wolności słowa, zrzeczaniem się i pokojowych zgromadzeń, a także pozbawieniem prawa do uczestnictwa w życiu publicznym, bez pozostawienia jakiegokolwiek przestrzeni dla niezależnych mediów [...] czy działalności opozycyjnej”.³⁰ Specjalny sprawozdawca donosi, że rząd Erytrei bierze za cel rzeczywistych lub domniemych przeciwników władzy, poddając ich arbitralnym zatrzymaniom, często długotrwałym, a także wymuszonym zaginięciom³¹, bez jakiegokolwiek dostępu do rzetelnego procesu³².
 - b. **Osoby uchylające się od poboru i dezertrzy:** Erytrea wprowadziła obowiązek służby wojskowej (rozporządzenie nr 82) w 1995 r.³³, nakładając na obywateli w wieku od 18 do 40 lat obowiązek odbycia

²⁷ Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO), *Striding for a Sustainable Change in the Lives of Vulnerable Communities in Eritrea* [„Dążenie do trwałej zmiany w życiu narażonych społeczności w Erytrei”], 19 marca 2024 r., <https://reliefweb.int/report/eritrea/striding-sustainable-change-lives-vulnerable-communities-eritrea>.

²⁸ Biuro ONZ ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej (OCHA), *Eritrea* [Erytrea], www.unocha.org/eritrea, dostęp: 18 grudnia 2025 r.

²⁹ Zob. Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP), *Sustainable Development Cooperation Framework Between Government of the State of Eritrea and the United Nations 2022-2026* [„Ramy współpracy na rzecz zrównoważonego rozwoju między rządem Państwa Erytrei a Organizacją Narodów Zjednoczonych na lata 2022–2026”], 13 lipca 2022 r., www.undp.org/eritrea/publications/sustainable-development-cooperation-framework-between-government-state-eritrea-and-united-nations-2022-2026.

³⁰ Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 62.

³¹ „Wymuszone zaginięcia często dotyczą osób postrzeganych jako przeciwnicy rządu lub podważających państwową narrację”. Ibid., pkt 40.

³² „Prawa do rzetelnego procesu sądowego są nadal systematycznie łamane. Sprawy o charakterze politycznym, w tym zatrzymania dysydentów, krytyków rządu, obrońców praw człowieka, przywódców religijnych, dziennikarzy oraz osób uchylających się od poboru, rozpatrywane są w trybie pozasądowym”. Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 7 maja 2024 r., A/HRC/56/24, www.ecoi.net/en/file/local/2110397/g2407300.pdf, pkt 38. „Tysiące osób nadal poddawano arbitralnym zatrzymaniom w ramach prowadzonej przez rząd polityki nieustannego tłumienia sprzeciwu. Erytrea w dalszym ciągu brała za cel i więziła rzeczywistych lub domniemych krytyków oraz przeciwników władzy, odmawiając im jakiegokolwiek dostępu do gwarancji procesowych, takich jak kontakt z prawnikiem czy sądowa kontrola legalności zatrzymania, oraz z pominięciem wszelkich procedur prawnych. Dziennikarze, przeciwnicy polityczni lub osoby aktywne politycznie, artyści, osoby wierzące, uchylający się od poboru oraz powracający, którzy wcześniej ubiegali się o ochronę międzynarodową, nadal padali ofiarą arbitralnych zatrzymań, w wielu przypadkach na długi czas”. Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 9 maja 2023 r., A/HRC/53/20, www.ecoi.net/en/file/local/2093254/G2309208.pdf, pkt 44. Zob. również Freedom House, *Freedom in the World 2025 - Eritrea* [„Wolność na świecie w 2025 r.: Erytrea”], 2025, www.ecoi.net/en/document/2129039.html.

³³ Rozporządzenie w sprawie służby wojskowej nr 82/1995, opublikowane w Dzienniku Urzędowym Erytrei nr 11 z 23 października 1995 r., tłumaczenie na język angielski dostępne pod adresem: www.refworld.org/legal/legislation/natlegbod/1995/en/32119.

czynnej służby wojskowej przez okres 18 miesięcy. Zgodnie z art. 23 rozporządzenia osoby odbywające służbę wojskową pozostają w rezerwie armii do 50. roku życia. W praktyce czas trwania służby wojskowej jest arbitralny, a większość Erytrejczyków jest „zmuszana do służby trwającej od kilku lat do ponad dwóch dekad, zarówno w strukturach wojskowych, jak i cywilnych”³⁴. Ponadto poborowi podlegają osoby spoza wyznaczonego przedziału wiekowego, w tym dzieci w wieku od 15 do 18 lat oraz osoby powyżej 60. roku życia³⁵. Rozporządzenie z 1995 r. przewiduje pewne możliwości zwolnienia z czynnej, jak i z rezerwowej służby wojskowej, jednak z doniesień wynika, że przepisy te są stosowane wybiórczo³⁶. W 2001 r. Erytrea powołała Komisję ds. Demobilizacji, wdrożyła Program Demobilizacji i Reintegracji w Sytuacjach Nadzwyczajnych, a następnie poinformowała o pomyślnej demobilizacji 104 400 członków personelu podczas pierwszej fazy programu, która zakończyła się w 2005 r.³⁷ Wydaje się, że realizacja kolejnych etapów utknęła w martwym punkcie, a władze, w odpowiedzi na regionalną dynamikę polityczną, wielokrotnie wydłużały czas trwania służby wojskowej poza ustawowe 18 miesięcy³⁸. Specjalny sprawozdawca ds. sytuacji praw człowieka w Erytrei stwierdził, że warunki odbywania służby stanowią wieloletnie lub poniżające traktowanie, co narusza zobowiązania Erytrei wynikające z międzynarodowego prawa praw człowieka³⁹. Komitet ONZ ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet ustalił, że „kobiety odbywające służbę wojskową nadal padają ofiarami przemocy na tle seksualnym, w tym gwałtów, których bezkarnie dopuszczają się oficerowie i rekruci płci męskiej”⁴⁰. Komisja Śledcza ds. Praw Człowieka w Erytrei uznała, że warunki, w jakich obywatele Erytrei są zmuszani do pracy w ramach służby wojskowej, noszą znamiona pracy przymusowej i niewolnictwa⁴¹. Stale napływają doniesienia o masowych łapankach i przymusowym wcielaniu do wojska, co od 2022 r. wyraźnie przybrało na sile w związku ze wznowieniem walk w etiopskim regionie Tigrzaj⁴². Osoby uchylające się od poboru i dezertjerzy, jak również ich rodziny, mogą spotkać się z działaniami o charakterze represyjnym,

³⁴ Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 25.

³⁵ Ibid.

³⁶ We wrześniu 2023 r. sąd rejonowy w Hadze orzekł, że zwolnienia stosowane są w sposób wybiórczy (co dotyczy m.in. kobiet posiadających dzieci), oraz zauważył, że nawet zwolnione osoby muszą odbyć sześciomiesięczne szkolenie wojskowe, w trakcie którego kobiety są dużo bardziej narażone na przemoc seksualną i nadużycia ze strony dowódców. Sąd orzekł ostatecznie, że zwolnienie ze służby wojskowej nie obejmuje cywilnego komponentu służby wojskowej, co stwarza realne ryzyko naruszenia art. 3 EKPC oraz art. 4 ust. 2 EKPC (prawo do nieświadzenia pracy przymusowej lub obowiązkowej). Sąd rejonowy w Hadze, Wniosekodawca przeciwko Sekretarzowi Stanu ds. Sprawiedliwości i Bezpieczeństwa, 28 września 2023 r., <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBDHA:2023:14597> (streszczenie w języku angielskim jest dostępne pod adresem: <https://caselaw.euaa.europa.eu/pages/viewcaselaw.aspx?CaseLawID=3811&returnurl=/pages/searchresults.aspx>). Zgodnie z oświadczeniem

rzędu Erytrei: „[rząd Erytrei (GOE) okresowo podejmował rozmaite działania mające na celu złagodzenie trudności. W przypadku kobiet służba wojskowa była zazwyczaj ograniczona do kilku lat i nie przekraczała 27. roku życia. Małżeństwo stanowiło kolejny argument, na który kobiety mogły się powołać celem uzyskania zwolnienia ze służby”. Erytrea, Ministerstwo Informacji, *National Service: Synopsis of Underlying Rationale and Past Trajectory* [„Służba narodowa: podsumowanie podstawowych racji i dotychczasowych doświadczeń”], 14 października 2019 r., <https://shabit.com/2019/10/14/national-service-synopsis-of-underlying-rationale-and-past-trajectory/>.

³⁷ Zgłoszono, że w ramach programu zdemobilizowano łącznie 104 400 żołnierzy, mimo że pierwotny cel programu zakładał zwolnienie ze służby 200 000 osób. Bank Światowy, *Report No: ICR00001069 Implementation Completion and Results Report on a Credit in the Amount of SDR48.1 million (US\$60 million Equivalent) to the State of Eritrea for an Emergency Demobilisation and Reintegration Project* [Raport nr ICR00001069: Raport z zakończenia realizacji i wyników dotyczący kredytu w kwocie 48,1 mln SDR (równowartość 60 mln USD) dla Państwa Erytrei na projekt demobilizacji i reintegracji w sytuacjach nadzwyczajnych], 28 września 2009 r., <https://documents1.worldbank.org/curated/en/459161468246908156/pdf/ICR10690P0736010disclosed0101151091.pdf>, pkt 4, 16, 21.

³⁸ Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 24; Agencja Unii Europejskiej ds. Azylu, *Eritrea: National Service and Illegal Exit* [„Erytrea: służba wojskowa i nielegalny wyjazd”], wrzesień 2019 r., www.ecoi.net/en/file/local/2017271/2019_EASO_COI_Eritrea_National_service_exit_and_return.pdf, s. 22-23 oraz cytowane tam źródła.

³⁹ Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 24, zob. również pkt 26-33.

⁴⁰ Komitet ONZ ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet, *Concluding Observations on the Sixth Periodic Report of Eritrea* [Uwagi końcowe do szóstego sprawozdania okresowego dotyczącego Erytrei], CEDAW/C/ERI/CO/6, 10 marca 2020 r., www.ecoi.net/en/file/local/2026584/N2006269.pdf, pkt 10. W lipcu 2022 r. Komitet przeciwko Torturom ONZ orzekł, że w przypadku przymusowego odesłania do kraju, obywatelka Erytrei, która go opuściła w celu uniknięcia służby wojskowej, musiałaby liczyć się z „możliwym do przewidzenia, realnym, bieżącym i osobistym ryzykiem poddania torturom”. Komitet przeciwko Torturom ONZ, *Decision Adopted by the Committee under Article 22 of the Convention, Concerning Communication No. 887/2018* [Decyzja przyjęta przez Komitet na mocy art. 22 Konwencji w odniesieniu do zawiadomienia nr 887/2018], 30 stycznia 2023 r., CAT/C/74/D/887/2018, www.refworld.org/jurisprudence/caselaw/cat/2022/en/116925, pkt 8.13.

⁴¹ W 2016 r. Komisja Śledcza ds. Erytrei uznała, że w odniesieniu do służby wojskowej istnieją „zasadnione podstawy, by uważać, że erytrejscy urzędnicy państwowi dopuścili się zbrodni zniewolenia, stanowiącej zbrodnię przeciwko ludzkości o charakterze trwałym, powszechnym i systematycznym, do której miało dochodzić nie później niż w 2002 r.”. Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Report of the Commission of Inquiry on Human Rights in Eritrea* [Raport Komisji Śledczej ds. Praw Człowieka w Erytrei], 9 maja 2016 r., A/HRC/32/47, www.refworld.org/reference/countryrep/unhrc/2016/en/110476, pkt 68. Zob. również Departament Stanu USA, *2025 Trafficking in Persons Report: Eritrea* [Sprawozdanie z 2025 r. dotyczące handlu ludźmi: Erytrea], 29 września 2025 r., www.ecoi.net/en/document/2130572.html; Departament Pracy USA, *2024 Findings on the Worst Forms of Child Labor: Eritrea* [Ustalenia dotyczące najgorszych form pracy dzieci z 2024 r.: Erytrea], wrzesień 2025 r., www.ecoi.net/en/file/local/2131722/Eritrea.pdf; Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 24, zob. również pkt 17, 24, 47; Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 7 maja 2024 r., A/HRC/56/24, www.ecoi.net/en/file/local/2110397/g2407300.pdf, pkt 30.

⁴² Human Rights Watch, *World Report 2023: Eritrea* [Raport światowy z 2023 r.: Erytrea], 12 stycznia 2023 r., www.ecoi.net/en/document/2085412.html. Stan na maj 2024 r.: „Władze w dalszym ciągu przeprowadzały tzw. giffa (masowe łapanki) na terenie miast i wiosek w całym kraju, których celem była identyfikacja i wyłapywanie osób uchylających się od poboru”. Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 7 maja 2024 r., A/HRC/56/24, www.ecoi.net/en/file/local/2110397/g2407300.pdf, pkt 29. W lutym 2025 r. specjalny sprawozdawca „otrzymał informacje świadczące o tym, że władze Erytrei rozpoczęły ogólnokrajową mobilizację”. Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 20.

obejmującymi aresztowanie i przetrzymywanie w nieludzkich warunkach, stosowanie tortur oraz innych form nieludzkiego lub poniżającego traktowania⁴³. Rząd Erytrei podkreśla, że wszyscy absolwenci 11. klasy trafiają do Centrum w Sawa w celu przejścia czteromiesięcznego szkolenia wojskowego, a także wzięcia udziału w ośmiomiesięcznej edukacji i przystąpienia do egzaminu o uzyskanie państwowego świadectwa ukończenia szkoły średniej⁴⁴. Wciąż utrzymują się jednak bardzo poważne obawy w związku z wykorzystywaniem placówek oświatowych (a w szczególności Centrum w Sawa) jako ukrytych organów powoływania rekrutów w struktury militarne⁴⁵.

- c. Osoby, które nielegalnie opuściły terytorium Erytrei:** Władze Erytrei ograniczają swoim obywatelom prawo do opuszczania kraju, stawiając wymóg posiadania odpowiedniej wizy wyjazdowej; wyjazd bez takiego dokumentu zagrożony jest karą do pięciu lat pozbawienia wolności lub grzywną⁴⁶. Zgodnie z oświadczeniem specjalnego sprawozdawcy ds. sytuacji praw człowieka w Erytrei „[z]decydowana większość Erytrejczyków nie ma możliwości otrzymania wizy wyjazdowej”, ponieważ m.in. „wizy rutynowo odmawia się osobom w wieku poborowym, co w praktyce w ostatnich latach obejmuje osoby w wieku od 15 do 70 lat”⁴⁷. Obywatele Erytrei, którzy przebywają za granicą po nielegalnym opuszczeniu kraju, by móc skorzystać z usług konsularnych, muszą wpłacić podatek na rzecz diaspory wynoszący 2% wygenerowanych tam dochodów, a także wypełnić tzw. list z przeprosinami, dokumentujący przyznanie się do winy oraz gotowość poniesienia odpowiedniej kary⁴⁸. Podpisanie takiego oświadczenia nie chroni jednak przed ryzykiem Erytrejczyków w wieku poborowym (lub zbliżających się do tego wieku), którzy po opuszczeniu kraju z pominięciem obowiązujących procedur zostają przymusowo do niego odesłani: najprawdopodobniej władze będą ich w dalszym ciągu postrzegały jako osoby celowo uchylające się od służby wojskowej⁴⁹. Specjalny sprawozdawca powiadomił również o dotarciu do wielu wiarygodnych doniesień, zgodnie z którymi „osoby powracające do kraju bywały poddawane przesłuchaniom, arbitralnym zatrzymaniom i wymuszonym zaginięciom, po czym wcielano je w struktury wojskowe na czas nieokreślony”⁵⁰.
- d. Związkowcy i działacze na rzecz praw pracowniczych:** Zgodnie z erytrejskim rozporządzeniem w sprawie prawa pracy (rozporządzenie nr 118/2001) pracownicy przedsiębiorstw sektora prywatnego mają prawo do tworzenia związków zawodowych i przystępowania do nich w celu reprezentowania swoich interesów, jednak do założenia związku zawodowego wymagane jest uprzednie zezwolenie Ministerstwa

⁴³ „Osoby próbujące zdezerterować lub uniknąć poboru do wojska są postrzegane przez władze jako nielojalne wobec Erytrei i traktowane jak zdrajcy. Wiąże się to z odpowiednimi karami przyjmującymi postać przedłużającego się, arbitralnego zatrzymania, wymuszonego zaginięcia, a także stosowania tortur lub nieludzkiego czy poniżającego traktowania. W celu wymuszenia posłuszeństwa władze stosują również odpowiedzialność zbiorową wobec członków rodzin i całych społeczności”. Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 27. Zob. również Human Rights Watch, *Eritrea: Crackdown on Draft Evaders' Families* [„Erytreja: Represje wobec rodzin osób uchylających się od poboru”], 9 lutego 2023 r., www.ecoi.net/en/document/2086721.html.

⁴⁴ *Information from Government of Eritrea on National Service* [Informacje rządu Erytrei dotyczące służby wojskowej] (lipiec 2025 r., niepublikowane).

⁴⁵ Departament Stanu USA, *2025 Trafficking in Persons Report: Eritrea* [Sprawozdanie z 2025 r. dotyczące handlu ludźmi: Erytreja], 29 września 2025 r., www.ecoi.net/en/document/2130572.html; Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 24, 31–33. Rząd Erytrei twierdzi, że szkoła średnia w Sawa podlega bezpośrednio zarządowi Ministerstwa Edukacji i pozostaje niezależna od Narodowego Centrum Służby Wojskowej w Sawa, z czego wynika konieczność rzetelnej interpretacji tych dwóch podmiotów, bez podciągania ich pod definicję militarystyki edukacji. Ponieważ realizacja obu ról następuje w różnym czasie i podlega odrębnym organom administracyjnym, władze Erytrei zapewniają, że edukacja nie ma charakteru wojskowego. *Information from Government of Eritrea on National Service* [Informacje rządu Erytrei dotyczące służby wojskowej] (lipiec 2025 r., niepublikowane).

⁴⁶ Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 9 maja 2023 r., A/HRC/53/20, www.ecoi.net/en/document/2093254.html, pkt 64; Erytreja, rozporządzenie nr 24/1992 wydane w celu uregulowania wydawania dokumentów podróży, wiz wyjazdowych i wyjazdowych oraz kontroli zezwoleń na pobyt cudzoziemców w Erytrei, www.refworld.org/sites/default/files/attachments/54c0d9d44.pdf, art. 29 ust. 2.

⁴⁷ Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 9 maja 2023 r., A/HRC/53/20, www.ecoi.net/en/document/2093254.html, pkt 64.

⁴⁸ Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 7 maja 2024 r., A/HRC/56/24, www.ecoi.net/en/document/2110397.html, pkt 63. Specjalny sprawozdawca ds. sytuacji praw człowieka w Erytrei podkreślił, że: „[n]iepełnienie tych wymogów skutkuje odmową wydania erytrejskich dokumentów, w tym paszportów, dyplomów oraz aktów urodzenia i małżeństwa, a także wstrzymaniem wielu usług o charakterze urzędowym, do których zalicza się m.in. realizację testamentu oraz zapewnienie ochrony przedsiębiorczości, praw do nieruchomości czy gruntów, a także uniemożliwieniem pochówku na terenie ojczyzny”. Zob. również Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 72. W październiku 2022 r. niemiecki Federalny Sąd Administracyjny orzekł, że wymogu podpisania listu z przeprosinami nie należy traktować w kategorii racjonalnej współpracy z władzami państwa czy rozsądnego obowiązku obywatelskiego, jako że dokument ten wymusza przyjęcie założeń o charakterze samooskarżającym. Federalny Sąd Administracyjny, *Urteil vom 11.10.2022 - BVerwG 1 C 9.21*, 11 października 2022 r., www.bverwg.de/111022U1C9.21.0 (streszczenie w języku angielskim dostępne pod adresem: <https://caselaw.euaa.europa.eu/pages/viewcaselaw.aspx?CaseLawID=3253>).

⁴⁹ W sprawie MST brytyjski sąd wyższej instancji odrzucił „założenie, że osoby, które opuściły Erytreję nielegalnie jako uciekinierzy lub dezertjerzy, mają możliwość uregulowania swojej sytuacji poprzez uiszczenie podatku od diaspory oraz złożenie pisemnego oświadczenia z przeprosinami”. Zamiast tego sąd orzekł, że „osoby kwalifikujące się do postrzegania ich jako dezertjerów lub unikających poboru nie mogą uniknąć wystawienia się na rzeczywiste ryzyko [prześladowania lub doznania poważnej krzywdy po powrocie] wyłącznie dzięki potwierdzeniu uiszczenia opłaty na rzecz diaspory (lub gotowości do jej wniesienia) oraz przedłożeniu podpisanego oświadczenia z przeprosinami”. Zjednoczone Królestwo, Upper Tribunal (Izba ds. Imigracji i Azylu), *sprawa MST i in. (służba wojskowa – kategorie ryzyka) Erytreja CG*, [2016] UKUT 00443 (IAC), 7 października 2016 r., www.refworld.org/jurisprudence/caselaw/gbrutiac/2016/en/112990, pkt 348; zob. również pkt 10, 349–356. W maju 2022 r. specjalny sprawozdawca ds. sytuacji praw człowieka w Erytrei poinformował, że kilku spośród co najmniej 68 Erytrejczyków deportowanych z Egiptu do Erytrei w okresie od października 2021 r. do kwietnia 2022 r. nie widziano ani nie uzyskano od nich żadnych wiadomości od czasu ich powrotu do Erytrei i uważa się, że są oni przetrzymywani w izolacji. Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 6 maja 2022 r., A/HRC/50/20, www.ecoi.net/en/document/2074150.html, pkt 53.

⁵⁰ Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 85. Specjalny sprawozdawca podkreśla poważne konsekwencje dla praw człowieka wynikające z przymusowych wyjazdów do Erytrei, zwracając uwagę, że tortury, nieludzkie i poniżające traktowanie oraz wyjątkowo surowe warunki zostały szeroko udokumentowane w kontekście przetrzymywania w aresztach oraz służby wojskowej. Wzywa państwa członkowskie do zapewnienia dostępu do procedur azylowych oraz do powstrzymania się od zatrzymywania i przymusowego odsyłania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową uchodźców z Erytrei bez oceny indywidualnego ryzyka naruszenia praw człowieka oraz z naruszeniem międzynarodowego prawa dotyczącego praw człowieka i uchodźców.”

Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej⁵¹. Z doniesień wynika jednak, że w praktyce funkcjonuje zaledwie jeden nadrzędny związek zawodowy – Narodowa Konfederacja Pracowników Erytrei (NCEW) – który jest bezpośrednio powiązany z partią rządzącą i nie podejmuje żadnych działań przeciwko przedsiębiorstwom będącym własnością partii. Niezależne związki zawodowe w ogóle nie istnieją⁵². Według doniesień organizacje pozarządowe nie mają prawa do promowania praw pracowników, a pozarządowe zgromadzenia liczące powyżej siedmiu osób są prawnie zakazane⁵³.

- e. Przedstawiciele mniejszości etnicznych:** grupa etniczna Afarów jest pozbawiana praw i systematycznie dyskryminowana przez rząd, między innymi poprzez ograniczenia dotyczące środków utrzymania, arbitralne aresztowania, zaginięcia, wysiedlenia oraz inne formy przemocy⁵⁴. Wciąż napływają doniesienia o systemowej dyskryminacji innych mniejszości etnicznych, zwłaszcza Kunamów i Rashaidów, a także pojawiają się zarzuty, że oddziały erytrejskie porwały uchodźców z plemienia Kunamów przebywających w Etiopii i odesłały ich z powrotem do Erytrei⁵⁵.
- f. Członkowie mniejszościowych grup wyznaniowych:** Erytrea oficjalnie gwarantuje wolność wyznania na mocy prawa⁵⁶. W praktyce jednak rząd uznaje jedynie cztery oficjalnie zarejestrowane grupy wyznaniowe: Erytrejski Kościół Prawosławny Tewahedo, islam sunnicki, Kościół katolicki oraz Ewangelicki Kościół Luterński w Erytrei⁵⁷. Rząd ogranicza działalność uznanych grup religijnych i podobno monitoruje je pod kątem wszelkich krytycznych lub politycznych wypowiedzi⁵⁸. Członkowie niezarejestrowanych grup religijnych, w tym Świadkowie Jehowy, narażeni są na arbitralne aresztowania i zatrzymania, wymuszone zaginięcia, prześladowania oraz brak możliwości budowania miejsc kultu⁵⁹.
- g. Kobiety i dzieci należące do grup szczególnie narażonych:** naruszanie praw kobiet i dzieci w Erytrei, wynikające z utrwalonych norm patriarchalnych i szkodliwych praktyk, prowadzi do szczególnej podatności na zagrożenia i ryzyka⁶⁰. W kontekście służby wojskowej/obywatelskiej nadal powszechne są doniesienia o przemocy seksualnej i przemocy ze względu na płeć, zwłaszcza wobec kobiet w wieku poborowym w obozie szkoleniowym w Sawa⁶¹. Doniesiono, że młode dziewczęta próbują uniknąć poboru, porzucając naukę, zawierając wczesne małżeństwa i zachodząc w ciążę⁶². Pomimo praktyki okaleczania narządów płciowych kobiet (FGM/C)

⁵¹ W zakładzie pracy w sektorze prywatnym musi być zatrudnionych co najmniej 20 pracowników, przy czym do utworzenia związku zawodowego wymaganych jest co najmniej 15 członków; ewentualnie grupy pracowników z różnych zakładów pracy w sektorze prywatnym mogą połączyć się w celu utworzenia związku zawodowego, do czego wymaga się minimum 20 członków. Erytrea, rozporządzenie w sprawie prawa pracy nr 118/2001 z 2001 r., 15 listopada 2001 r., www.refworld.org/legal/legislation/nalegbod/2001/en/76510, tytuł VIII.

⁵² Departament Stanu USA, 2024 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea [Sprawozdanie z 2024 r. dotyczące praktyk w zakresie praw człowieka: Erytrea], 12 sierpnia 2025 r., www.ecoi.net/en/document/2128422.html. Zob. również Międzynarodowa Konfederacja Związków Zawodowych, Eritrea: Legal Profile [Erytrea: profil prawny], bez daty, www.ituc-csi.org/spip.php?page=legal_info&cc=Eritrea&lang=en, dostęp: 18 grudnia 2025 r.

⁵³ Departament Stanu USA, 2024 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea [Sprawozdanie z 2024 r. dotyczące praktyk w zakresie praw człowieka: Erytrea], 12 sierpnia 2025 r., www.ecoi.net/en/document/2128422.html.

⁵⁴ Departament Stanu USA, 2023 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea [Sprawozdanie z 2023 r. dotyczące praktyk w zakresie praw człowieka: Erytrea], 23 kwietnia 2024 r., www.ecoi.net/en/document/2107686.html; Freedom House, Freedom in the World 2024: Eritrea [Wolność na świecie w 2024 r.: Erytrea], 2024, www.ecoi.net/en/document/2108037.html; Zgromadzenie Ogólne ONZ, Situation of Human Rights in Eritrea [Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei], A/HRC/53/20, maj 2023 r., www.ecoi.net/en/file/local/2093254/G2309208.pdf, pkt 58–62.

⁵⁵ Departament Stanu USA, 2023 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea [Sprawozdanie z 2023 r. dotyczące praktyk w zakresie praw człowieka: Erytrea], 23 kwietnia 2024 r., www.ecoi.net/en/document/2107686.html; Freedom House, Freedom in the World 2024: Eritrea [Wolność na świecie w 2024 r.: Erytrea], 2024, www.ecoi.net/en/document/2108037.html; The New Humanitarian, Ethiopian Minorities Remain Fearful Despite Peace Deal [Mniejszości etiopskie nadal żyją w strachu pomimo porozumienia pokojowego], 16 lutego 2023 r., www.thenewhumanitarian.org/news-feature/2023/02/16/Ethiopia-Tigray-Amhara-peace-minorities.

⁵⁶ Departament Stanu USA, 2023 Report on International Religious Freedom: Eritrea [Sprawozdanie z 2023 r. dotyczące wolności wyznania w kontekście międzynarodowym: Erytrea], 26 czerwca 2024 r., www.ecoi.net/en/document/2120690.html.

⁵⁷ Zgromadzenie Ogólne ONZ, Situation of Human Rights in Eritrea [Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 50; Departament Stanu USA, 2023 Report on International Religious Freedom: Eritrea [Sprawozdanie z 2023 r. dotyczące wolności wyznania w kontekście międzynarodowym: Erytrea], 26 czerwca 2024 r., www.ecoi.net/en/document/2120690.html. Odnosnie do wymogów dotyczących rejestracji grup religijnych zob. Erytrea, rozporządzenie nr 73/1995 z 1995 r., rozporządzenie w sprawie prawnego uregulowania i określenia instytucji oraz działań religijnych, 15 lipca 1995 r., www.refworld.org/legal/legislation/nalegbod/1995/en/61889.

⁵⁸ Zgromadzenie Ogólne ONZ, Situation of Human Rights in Eritrea [Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 53–61; Amerykańska Komisja ds. Międzynarodowej Wolności Religijnej (USCIRF), 2025 Annual Report: Eritrea [Raport roczny z 2025 r.: Erytrea], marzec 2025 r., [www.ecoi.net/en/file/local/2124275/Eritrea 2025 USCIRF Annual Report.pdf](http://www.ecoi.net/en/file/local/2124275/Eritrea%2025%20USCIRF%20Annual%20Report.pdf); Departament Stanu USA, 2023 Report on International Religious Freedom: Eritrea [Sprawozdanie z 2023 r. dotyczące wolności wyznania w kontekście międzynarodowym: Erytrea], kwiecień 2024 r., www.state.gov/wp-content/uploads/2024/04/547499-ERITREA-2023-INTERNATIONAL-RELIGIOUS-FREEDOM-REPORT.pdf.

⁵⁹ Zgromadzenie Ogólne ONZ, Situation of Human Rights in Eritrea [Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, 4 pkt 53–61; Departament Stanu USA, 2023 Report on International Religious Freedom: Eritrea [Sprawozdanie z 2023 r. dotyczące wolności religijnej na szczeblu międzynarodowym: Erytrea], kwiecień 2024 r., www.state.gov/wp-content/uploads/2024/04/547499-ERITREA-2023-INTERNATIONAL-RELIGIOUS-FREEDOM-REPORT.pdf. Świadkowie Jehowy spotykają się z poważnymi prześladowaniami, w tym z zatrzymaniami i odławianiem obywatelstwa. Chrześcijaństwo zielonoświątkowe i ewangeliczne również są narażeni na arbitralne aresztowania. Freedom House, Freedom in the World 2024: Eritrea [Wolność na świecie w 2024 r.: Erytrea], 2024, www.ecoi.net/en/document/2108037.html.

⁶⁰ Komitet ONZ ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet (CEDAW), Concluding Observations on the Sixth Periodic Report of Eritrea [Uwagi końcowe do szóstego sprawozdania okresowego dotyczącego Erytrei], 10 marca 2020 r., CEDAW/C/ERI/CO/6, www.ecoi.net/en/file/local/2026584/N2006269.pdf, pkt 10, 12, 21, 23.

⁶¹ Departament Stanu USA, 2025 Trafficking in Persons Report: Eritrea [Sprawozdanie z 2025 r. dotyczące handlu ludźmi: Erytrea], 29 września 2025 r., www.ecoi.net/en/document/2130572.html; Zgromadzenie Ogólne ONZ, Situation of Human Rights in Eritrea [Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 24 i 33; Rada Praw Człowieka ONZ, grupa robocza ds. ds. powszechnego okresowego przeglądu praw człowieka, Summary of stakeholders' submissions on Eritrea [Podsumowanie zgłoszeń zainteresowanych stron dotyczących Erytrei], 16 lutego 2024 r., A/HRC/WG.6/46/ERI/3, <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g24/025/88/pdf/g2402588.pdf>, pkt 55; sąd rejonowy w Hadze, Wnioskodawca przeciwko Sekretarzowi Stanu ds. Sprawiedliwości i Bezpieczeństwa, 28 września 2023 r., <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBDHA:2023:14597> (streszczenie w języku angielskim dostępne pod adresem <https://caselaw.europa.eu/pages/viewcaselaw.aspx?CaseLawID=3811&returnurl=/pages/searchresults.aspx>).

⁶² Zgromadzenie Ogólne ONZ, Situation of Human Rights in Eritrea [Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 17, 33; CEDAW, Concluding Observations on the Sixth Periodic Report of Eritrea [Uwagi końcowe do szóstego sprawozdania okresowego dotyczącego Erytrei], 10 marca 2020 r., CEDAW/C/ERI/CO/6, www.ecoi.net/en/file/local/2026584/N2006269.pdf, pkt 10.

zakazanej w 2007 r.⁶³ i pomimo spadku częstotliwości tego procederu obserwowanego od tego czasu⁶⁴ doniesienia wskazują, że praktyka okaleczania żeńskich narządów płciowych wciąż się utrzymuje⁶⁵. Zgodnie z doniesieniami ofiary przemocy ze względu na płeć nie mają dostępu do skutecznych form zadośćuczynienia i zmagają się z negatywnymi konsekwencjami społecznymi wynikającymi z uprzedzeń i tabu⁶⁶.

- h. Osoby o różnicowanej orientacji seksualnej, tożsamości płciowej lub ekspresji płciowej (SOGIE):** dobrowolne kontakty seksualne między osobami tej samej płci są w Erytrei prawnie zakazane i podlegają karze pozbawienia wolności od pięciu do siedmiu lat; według doniesień rząd egzekwuje to prawo⁶⁷. Jak wynika z doniesień, osoby SOGIE ukrywają swoją tożsamość z obawy przed negatywnymi konsekwencjami społecznymi i dyskryminacją w przypadku jej ujawnienia, w tym przed próbami zmuszenia ich do zmiany tożsamości⁶⁸.
- i. Ofiary handlu ludźmi oraz osoby narażone na ryzyko stania się ofiarą handlu ludźmi:** doniesienia wskazują, że erytrejscy mężczyźni, kobiety i dzieci padają ofiarą handlu ludźmi na poziomie krajowym i międzynarodowym w celach pracy przymusowej i, w mniejszym stopniu, w celach wykorzystywania seksualnego⁶⁹. Wielu Erytrejczyków, którzy nie są w stanie uzyskać wizy wyjazdowej, jest zmuszonych do korzystania z usług przemytników w celu ucieczki z kraju, co naraża ich na ryzyko stania się ofiarami handlu ludźmi⁷⁰.

11. Powyższa lista nie stanowi wyczerpującego zestawienia wszystkich grup obywateli Erytrei, którzy mogą mieć uzasadnione obawy przed prześladowaniami. Każdy wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej należy rozpatrywać indywidualnie, z uwzględnieniem przedstawionych dowodów oraz wszystkich dostępnych informacji o kraju pochodzenia. UNHCR podkreśla, że członkowie rodzin oraz osoby blisko związane z osobami narażonymi na prześladowania również często znajdują się w grupie ryzyka⁷¹.

Dostępność ochrony

12. W świetle dostępnych informacji o naruszeniach praw człowieka popełnianych przez organy państwowe UNHCR uznaje, że władze państwowe nie są skłonne ani zdolne do zapewnienia ochrony obywatelom Erytrei narażonym na prześladowania, w tym w niektórych przypadkach na społeczne formy prześladowań ze strony członków rodziny oraz innych członków społeczności.

⁶³ Rząd Erytrei, rozporządzenie nr 158/2007: rozporządzenie w sprawie zniesienia obrzezania kobiet], 20 marca 2007 r., https://cfr.africanchildforum.org/Legislation%20Country/eritrea/eritrea_fgm_2007_en.pdf.

⁶⁴ „Odkąd w 2007 r. praktyka ta została uznana za przestępstwo, poczyniono stałe, lecz nierównomierne postępy. W niektórych regionach, takich jak region południowy Morza Czerwonego, wciąż odnotowuje się wysoką częstotliwość jej występowania, podczas gdy inne, jak Gasz-Barka, wykazują najmniejszy opór wobec zmian. Dziewczynki z ubogich gospodarstw domowych oraz obszarów wiejskich są w nieproporcjonalnym stopniu narażone na ten proceder. [...] Częstotliwość występowania FGM u dziewczynek poniżej piętego roku życia spadła do około 1 na 20 przypadków w porównaniu z 1 na 10 w 2010 roku”. UNFPA i UNICEF, *Ending Female Genital Mutilation — Case Study: Catalyzing Change to End FGM in Eritrea* [Zakończenie praktyki okaleczania żeńskich narządów płciowych – studium przypadku: stymulowanie zmian w celu wyeliminowania FGM w Erytrei], wrzesień 2025 r., <https://eritrea.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/2025-11/Case%20Study%20to%20Change%20to%20End%20FGM%20in%20Eritrea.pdf>, s. 1–2.

⁶⁵ Chociaż wskaźnik okaleczania żeńskich narządów płciowych uległ obniżeniu z upływem czasu, odsetek kobiet w wieku 15–49 lat w Erytrei poddawanych tej praktyce wynosi według doniesień 83,0%. FGM/C Research Initiative, *Eritrea* [„Erytrea”], bez daty, www.fgmcri.org/country/eritrea/, dostęp: 18 grudnia 2025 r. Zob. również CEDAW, *Concluding Observations on the Sixth Periodic Report of Eritrea* [„Uwagi końcowe do szóstego sprawozdania okresowego dotyczącego Erytrei”], 10 marca 2020 r., CEDAW/C/ERI/CO/6, www.ecoi.net/en/file/local/2026584/N2006269.pdf, pkt 21.

⁶⁶ CEDAW, *Concluding Observations on the Sixth Periodic Report of Eritrea* [„Uwagi końcowe do szóstego sprawozdania okresowego dotyczącego Erytrei”], 10 marca 2020 r., CEDAW/C/ERI/CO/6, www.ecoi.net/en/file/local/2026584/N2006269.pdf, pkt 23. Zob. również Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 7 maja 2024 r., A/HRC/56/24, www.ecoi.net/en/file/local/2110397/g2407300.pdf, pkt 31.

⁶⁷ W kodeksie karnym z 2015 r. zaostrzono kary za kontakty seksualne osób tej samej płci. Erytrea, *Kodeks karny*, 15 maja 2015 r., www.refworld.org/legal/legislation/natlegbod/2015/en/106143, art. 310 ust. 1. Zob. również Human Dignity Trust, *Eritrea* [„Erytrea”], www.humandignitytrust.org/country-profile/eritrea/, ostatnia aktualizacja: 17 grudnia 2024 r., dostęp: 18 grudnia 2025 r.; Departament Stanu USA, *2023 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea* [„Sprawozdanie z 2023 r. dotyczące praktyk w zakresie praw człowieka: Erytrea”], 23 kwietnia 2024 r., www.ecoi.net/en/document/2107686.html; Międzynarodowe Stowarzyszenie Lesbijek, Gejów, Osób Biseksualnych, Transseksualnych i Interseksualnych (ILGA), *Our Identities Under Arrest* [„Nasza tożsamość w areszcie”], listopad 2023 r., <https://ilga.org/resources/our-identities-under-arrest-2023/>, s.

⁶⁸ W lipcu 2019 r. szwajcarski Federalny Sąd Administracyjny orzekł, że wniosek pewnej osoby homoseksualnej wskazywał na uzasadnioną obawę przed prześladowaniem ze względu na orientację seksualną w przypadku odwołania do Erytrei. Federalny Sąd Administracyjny, *A v. Staatssekretariat für Migration (SEM)*, 5 lipca 2019 r., D-6758/2017, <https://jurispub.admin.ch/public/download;sessionid=8BCA5FCE06C0D64DC96227D070BBFCA87&decisionId=820cb2a0-a26b-463b-88d6-d33f46f26321> (streszczenie w języku angielskim dostępne pod adresem <https://caselaw.europa.eu/pages/viewcaselaw.aspx?CaseLawID=1611&returnurl=/pages/searchresults.aspx>).

⁶⁹ Human Dignity Trust, *Eritrea* [„Erytrea”], www.humandignitytrust.org/country-profile/eritrea/, ostatnia aktualizacja: 17 grudnia 2024 r., dostęp: 18 grudnia 2025 r.; Departament Stanu USA, *2023 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea* [„Sprawozdanie z 2023 r. dotyczące praktyk w zakresie praw człowieka: Erytrea”], 23 kwietnia 2024 r., www.ecoi.net/en/document/2107686.html.

⁷⁰ Departament Stanu USA, *2025 Trafficking in Persons Report: Eritrea* [„Sprawozdanie z 2025 r. dotyczące handlu ludźmi: Erytrea”], 29 września 2025 r., www.ecoi.net/en/document/2130572.html.

⁷¹ Ibid.

Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 27, 29, 68, 72. Zob. również Human Rights Watch, *Eritrea: Crackdown on Draft Evaders’ Families* [„Erytrea: Represje wobec rodzin osób uchylających się od poboru”], 9 lutego 2023 r., www.ecoi.net/en/document/2086721.html.

Możliwość wewnętrznej ucieczki lub wewnętrznego przesiedlenia

13. UNHCR uznaje, że nie jest właściwe odmawianie ochrony międzynarodowej obywatelom Erytrei oraz osobom, które miały tam swoje poprzednie miejsce stałego zamieszkania, na podstawie możliwości wewnętrznej ucieczki lub wewnętrznego przesiedlenia, biorąc pod uwagę, że państwo może być sprawcą prześladowań lub nie jest skłonne lub zdolne do zapewnienia ochrony⁷².

Przesłanki wyłączenia

14. Wśród obywateli Erytrei ubiegających się o ochronę międzynarodową mogą znajdować się osoby, które były zaangażowane w działania mieszczące się w zakresie klauzul wyłączenia określonych w art. 1F konwencji z 1951 r.⁷³ W takich przypadkach konieczne jest dokładne zbadanie kwestii indywidualnej odpowiedzialności za przestępstwa mogące skutkować wyłączeniem z międzynarodowej ochrony uchodźców. Ponadto, aby zachować cywilny charakter ochrony międzynarodowej, państwa powinny uważnie oceniać sytuację przybywających osób w celu zidentyfikowania jednostek zaangażowanych w działania o charakterze wojskowym oraz oddzielenia ich od cywilnej populacji uchodźców⁷⁴.

Ograniczenia w ocenie potrzeb w zakresie ochrony międzynarodowej

15. Obecna sytuacja w Erytrei stwarza poważne przeszkody w gromadzeniu wyczerpujących informacji dotyczących sytuacji w zakresie praw człowieka w tym kraju. Przeszkody te wynikają między innymi z poważnych ograniczeń nakładanych na media w Erytrei⁷⁵. Międzynarodowe organizacje medialne nie mogą prowadzić działalności na terenie kraju, dlatego jedynymi podmiotami działającymi w tej sferze pozostają te bezpośrednio kontrolowane przez Ministerstwo Informacji⁷⁶. W latach 2024 i 2025 organizacja Reporterzy bez Granic (RSF) uznała Erytreę za kraj o najbardziej restrykcyjnych warunkach dla wolności prasy na świecie⁷⁷. Ponadto, jak wspomniano powyżej, obowiązują ograniczenia wymierzone w społeczeństwo obywatelskie i obrońców praw człowieka, obserwuje się także ogólny brak dostępu do informacji, wynikający między innymi z ograniczonych możliwości w zakresie telekomunikacji oraz łączności internetowej⁷⁸.
16. Od samego początku istnienia stanowiska specjalnego sprawozdawcy ds. sytuacji praw człowieka w Erytrei powołanego przez Radę Praw Człowieka ONZ rząd Erytrei odmawia mu dostępu do terytorium kraju⁷⁹. Ponadto międzynarodowe organizacje społeczeństwa obywatelskiego i niezależni obserwatorzy ds. praw człowieka nie mają wstępu do Erytrei ani możliwości działania w tym kraju⁸⁰. Rząd Erytrei informuje, że w ostatnim czasie umożliwił krótkoterminowe wizyty różnym organizacjom i podmiotom międzynarodowym⁸¹. Mimo to poruszanie się cudzoziemców, w tym pracowników organizacji międzynarodowych, po Erytrei pozostaje ściśle regulowane, a dostęp do obozów wojskowych czy ośrodka szkoleniowego w Sawa jest mocno ograniczony⁸². Nie istnieje niezależny dostęp do więzień

⁷² Możliwość wewnętrznej ucieczki lub wewnętrznego przesiedlenia (IFA/IRA) musi być zarówno adekwatna, jak i możliwa do racjonalnego zastosowania. W przypadku Erytrei w wielu przypadkach za prześladowcę uznaje się państwo, w związku z czym IFA/IRA nie będą miały zastosowania. W przypadkach, gdy domniemanym prześladowcą jest podmiot niepaństwowy, UNHCR uznaje, że rząd Erytrei nie jest w stanie zapewnić ochrony lub nie ma takiej woli, biorąc pod uwagę dostępne informacje o systematycznych naruszeniach zasad rzetelnego procesu sądowego oraz brak ram instytucjonalnych wystarczających do ochrony osób przed łamaniem praw człowieka. Biuro UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 4: „Internal Flight or Relocation Alternative” within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees* [Wytyczne dotyczące ochrony międzynarodowej nr 4: Możliwość wewnętrznej ucieczki lub wewnętrznego przesiedlenia] w kontekście art. 1A ust. 2 Konwencji z 1951 r. lub protokołu z 1967 r. dotyczących statusu uchodźców, 23 lipca 2003 r., www.refworld.org/policy/legalguidance/unhcr/2003/en/32047, pkt 7, 13–17.

⁷³ Biuro UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 5: Application of the Exclusion Clauses: Article 1F of the 1951 Convention Relating to the Status of Refugees* [Wytyczne w sprawie ochrony międzynarodowej nr 5: stosowanie klauzul wyłączenia: art. 1F Konwencji dotyczącej statusu uchodźców z 1951 r.], 4 września 2003 r., CR/GIP/03/05, www.refworld.org/policy/legalguidance/unhcr/2003/en/14733.

⁷⁴ Zob. Biuro UNHCR, *Guidance Note on Maintaining the Civilian and Humanitarian Character of Asylum* [Wytyczne dotyczące zachowania cywilnego i humanitarnego charakteru ochrony międzynarodowej], grudzień 2018 r., www.refworld.org/policy/legalguidance/unhcr/2018/en/122651.

⁷⁵ Erytrea, rozporządzenie w sprawie prasy nr 90/1996, 10 czerwca 1996 r., www.refworld.org/legal/legislation/natlegbod/1996/en/59023. Zob. również Reporterzy bez Granic (RSF), *Eritrea* [Erytrea], dostęp: 28 listopada 2025 r., <https://rsf.org/en/country/eritrea>.

⁷⁶ Ibid. Erytrea jest jedynym państwem afrykańskim, w którym nie działają żadne prywatne stacje ani wydawnictwa medialne. OHCHR, *Statement of Dr. Mohamed Abdelsalam Babiker, UN Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Eritrea at the 59th Session of the Human Rights Council* [Oświadczenie dra Mohameda Abdelsalama Babikera, specjalnego sprawozdawcy ONZ ds. sytuacji w zakresie praw człowieka w Erytrei na 59. sesji Rady Praw Człowieka], 16 czerwca 2025 r., www.ohchr.org/en/special-procedures/sr-eritrea.

⁷⁷ RSF, *Eritrea* [Erytrea], <https://rsf.org/en/country/eritrea>, dostęp: 18 grudnia 2025 r.

⁷⁸ Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 65–67.

⁷⁹ Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 11 i 12.

⁸⁰ Departament Stanu USA, *2023 Country Report on Human Rights Practices: Eritrea* [Sprawozdanie z 2023 r. dotyczące praktyk w zakresie praw człowieka: Erytrea], 23 kwietnia 2024 r., www.ecoi.net/en/document/2107686.html. Zob. również Freedom House, *Freedom in the World 2024 - Eritrea* [Wolność na świecie w 2024 r.: Erytrea], www.ecoi.net/en/document/2108037.html. Odnośnie do odpowiednich przepisów prawnych określających tworzenie i zasady funkcjonowania organizacji pozarządowych zob. Erytrea, rozporządzenie nr 145/2005 z 2005 r., rozporządzenie w sprawie administracji organizacjami pozarządowymi, 11 maja 2005 r., www.refworld.org/legal/legislation/natlegbod/2005/en/95934.

⁸¹ Informacje udostępnione przez rząd Erytrei (lipiec 2025 r., nieopublikowane). Zob. również Ministerstwo Informacji Erytrei, *Professor Alena Douhan on the Negative Impacts of Unilateral Coercive Measures* [Profesor Alena Douhan o negatywnych skutkach jednostronnych środków przymusu], 11 lutego 2026 r., <https://shabait.com/2026/02/11/professor-alena-douhan-on-the-negative-impacts-of-unilateral-coercive-measures/>.

⁸² Duńska Służba Imigracyjna, *Eritrea: National Service, Exit and Entry*, [Erytrea: Służba wojskowa, wjazd i wyjazd], styczeń 2020 r., www.ecoi.net/en/file/local/2024189/Eritrea_rapport_27012020.pdf, s. 8.

ani aresztów, co uniemożliwia kontrolowanie warunków pozbawienia wolności i utrudnia ocenę sytuacji więźniów politycznych i więźniów sumienia w Erytrei⁸³. Często to rząd Erytrei jest jedynym źródłem informacji na temat sytuacji praw człowieka w tym kraju.

17. Mając na uwadze obiektywne trudności związane z gromadzeniem i przekazywaniem niezależnych informacji w Erytrei, UNHCR wzywa podmioty podejmujące decyzje w sprawach o ochronę międzynarodową składanych przez obywateli tego państwa do unikania wyciągania niekorzystnych wniosków opartych na braku zweryfikowanych informacji o kraju pochodzenia służących potwierdzeniu elementów dowodów dostarczonych przez wnioskodawcę. W obecnym kontekście naruszenia i nadużycia praw człowieka często pozostają nieudokumentowane i niezgłoszone. Z tego powodu brak informacji o kraju pochodzenia opisujących zdarzenia lub schematy takich naruszeń nie powinien sam w sobie stanowić powodu do podważania wiarygodności wnioskodawcy, jeśli jego zeznania są poza tym spójne i konsekwentne.

Łączenie rodzin

18. UNHCR niezmiennie apeluje do państw o usprawnianie procesów łączenia rodzin Erytrejczyków, których bliscy pozostali w kraju lub zostali przesiedleni do różnych części regionu, a także poza jego granice. Zasada jedności rodziny jest chroniona przez prawo międzynarodowe, w tym przez wiążące instrumenty prawa regionalnego⁸⁴. Łączenie rodzin stanowi często jedyny sposób zapewnienia poszanowania prawa uchodźców do życia rodzinnego i jedności rodziny. Uwzględniając obecną sytuację w Erytrei, UNHCR obawia się, że wielu uchodźców z tego kraju może napotkać poważne bariery administracyjne w realizacji tego przysługującego im prawa. Biorąc pod uwagę problemy administracyjne związane z uzyskiwaniem erytrejskich paszportów, wiz wyjazdowych oraz innych niezbędnych dokumentów⁸⁵, UNHCR apeluje do państw przyjmujących, by uwzględniły te wyjątkowe trudności oraz stosowały liberalne i humanitarne kryteria przy identyfikacji członków rodzin kwalifikujących się do przyjęcia w ramach takich programów.

Powroty do Erytrei

19. UNHCR uznaje podstawowe prawo człowieka do powrotu do kraju pochodzenia, jeśli decyzja o powrocie jest dobrowolna i świadoma. UNHCR przyznaje zarazem, że takie powroty mogą odbywać się w niesprzyjających warunkach, kiedy standardy dotyczące dobrowolnej repatriacji nie są spełnione. Może tak się stać z uwagi na kilka czynników, w tym sytuacji, gdy w kraju azylu / ochrony brakuje wystarczających gwarancji ochrony, co czyni powrót jedyną możliwą opcją. Tego rodzaju powrotów nie należy interpretować jako dowodu na poprawę warunków w kraju pochodzenia.
20. Jak wspomniano powyżej, gromadzenie informacji na terenie Erytrei napotyka istotne trudności (zob. Ograniczenia w ocenie potrzeb w zakresie ochrony międzynarodowej, ustępy 16–18). Co więcej, na skutek ograniczeń operacyjnych UNHCR nie jest w stanie monitorować sytuacji Erytrejczyków, którzy dobrowolnie powracają lub są przymusowo odsyłani do kraju. W związku z tym UNHCR wzywa państwa do zachowania ostrożności przy rozważaniu kwestii przymusowego powrotu osób, co do których nie stwierdzono potrzeby udzielenia im ochrony międzynarodowej w wyniku rozpatrzenia ich wniosków w ramach sprawiedliwych i skutecznych procedur ustalania statusu uchodźcy, obejmujących prawo do odwołania. Ponadto UNHCR odradza zwracanie obywateli Erytrei ubiegających się o ochronę międzynarodową do państw, w których mogli oni przebywać w ramach tranzytu lub uzyskać ochronę, lecz w których grozi im niebezpieczeństwo zawrócenia na granicy lub deportacji.

⁸³ Departament Stanu USA, 2023 *Country Report on Human Rights Practices: Eritrea* [„Sprawozdanie z 2023 r. dotyczące praktyk w zakresie praw człowieka: Erytrea”], 23 kwietnia 2024 r., www.ecoi.net/en/document/2107686.html; zob. również Freedom House, *Freedom in the World 2024 - Eritrea* [„Wolność na świecie w 2024 r.: Erytrea”], www.ecoi.net/en/document/2108037.html.

⁸⁴ Biuro UNHCR, *The Right to Family Life and Family Unity of Refugees and Others in Need of International Protection and the Family Definition Applied* [„Prawo uchodźców i innych osób potrzebujących ochrony międzynarodowej do życia rodzinnego i przebywania wraz z rodziną oraz stosowana definicja rodziny”], styczeń 2018 r., www.refworld.org/docid/5a9029f04.html (zob. w szczególności rozdz. 2); Biuro UNHCR, *Summary Conclusions on the Right to Family Life and Family Unity in the Context of Family Reunification of Refugees and Other Persons in Need of International Protection* [„Wnioski podsumowujące dotyczące prawa do życia rodzinnego i przebywania z rodziną w kontekście łączenia rodzin uchodźców i innych osób potrzebujących ochrony międzynarodowej”], debata ekspertów przy okrągłym stole, 4 grudnia 2017 r., www.refworld.org/reference/confdoc/unhcr/2017/en/120836 (zob. w szczególności pkt 3 i odniesienia do regionalnych instrumentów prawnych zawarte w tym punkcie).

⁸⁵ Biorąc pod uwagę transnarodowe metody represji stosowane przez Erytreę, „wymaganie od Erytrejczyków, aby uzyskiwali dokumenty w erytrejskich placówkach dyplomatycznych w celu uregulowania swojego statusu lub do celów łączenia rodzin, naraża ich na nękanie i przymus, obciążając te bezbronnie osoby w niewspółmierny sposób”. Zgromadzenie Ogólne ONZ, *Situation of Human Rights in Eritrea* [„Sytuacja w zakresie praw człowieka w Erytrei”], 12 maja 2025 r., A/HRC/59/24, <https://docs.un.org/en/A/HRC/59/24>, pkt 89, zob. również pkt 68–76. Działania noszące znamiona nadużyć obejmują wymuszanie na ludziach podpisania oświadczenia o przyznaniu się do „winy” i zapłaty podatku od diaspory, a także całkowitą odmowę świadczenia usług konsularnych. Equal Rights Beyond Borders / International Refugee Assistance Project, *Access to Documents by Eritrean Refugees in the Context of Family Reunification* [„Dostęp uchodźców z Erytrei do dokumentów w kontekście łączenia rodzin”], kwiecień 2021 r., https://refugeerights.org/wp-content/uploads/2021/05/report_access_to_official_documents_eritrea_equalrights_irap.pdf, s. 31–38, 60–61.

